

C21-kaupunkien kaupunginjohtajat:**Kaavoitus- ja rakentamislakia ei tule viedä eteenpäin nykymuodossaan**

Juuri lausuntokierrokselle lähetettyä kaavoitus- ja rakentamislakia on valmisteltu vuodesta 2018 lähtien. Pitkästä valmistelusta huolimatta lakiin liittyviä poliittisia ja sisällöllisiä ristiriitoja ei ole kyetty ratkaisemaan. Lopputuloksena on keskeneräinen lakiesitys, joka ei saavuta hallitusohjelmassa sille asetettuja tavoitteita. Se ei sujuvoita kaavaprosesseja eikä vähennä byrokratiaa, vaan pikemminkin lisää sitä sekä samalla kuntien kustannusrasitusta. C21-kaupunkien kaupunginjohtajat näkevät, ettei lakiesitystä voi viedä eteenpäin nykymuotoisena ja tilanteessa, jossa valmistelu on ajautunut poliittiseen umpisolmuun. Mikäli merkittävät muutokset eivät enää ole mahdollisia, tarkoituksenmukaisinta olisi valmistelun keskeyttäminen kokonaan.

Valmistelun aikana ei ole selkiytynyt, miksi kaavoitus- ja rakentamislaki (ent. maankäyttö- ja rakennuslaki) tulee uudistaa kokonaisuudessaan. Prosessien keventäminen on tarpeen, mutta ei vaadi monin osin hyvän ja ajantasaisen voimassaolevan lain kokonaisuudistusta. Uudistuksen valmistelussa kokonaisuus tuntuu lisäksi unohtuneen tai ainakin siihen on kiinnitetty huomiota liian myöhäisessä vaiheessa. Tämän vuoksi uudistuksen vaikutuksia kunnille ja kuntataloudelle ei ole tunnistettu riittävällä laajuudella. Myöskään lain yhteisvaikutuksia lunastuslain ja luonnonsuojelulain uudistuksien kanssa ei ole selvitetty tarpeeksi.

Esityksen puutteena on lisäksi tarpeettoman yksityiskohtainen ja jäykistävä sääntely. Lakiesitys heikentää olennaisesti mahdollisuuksia soveltaa sitä joustavasti ja alueiden erilaiset tilanteet huomioon ottaen. Nykymuodossaan hyväksytty laki tarkoittaisi kaupungeille uusia tai entistä raskaampia menettelyitä, laajempia selvitysvelvoitteita ja merkittävää lisäresursointitarvetta. Tämä ei tue kaupunkien kestävästä kasvusta ja elinvoimaa, vaan heikentää niiden taloudellisia toimintaedellytyksiä sekä kykyä vaikuttaa esimerkiksi alueiden elinvoimaisuuteen tai ilmastomuutoksen torjumiseen.

Mikäli lakiuudistusta päädytään viemään eteenpäin, tulisi esitystä muokata lähemmäksi nykyistä maankäyttö- ja rakennuslakia ja pitää mukana valmistelussa esiin tulleet hyvät avaukset. Näitä ovat digitalisaation hyödyntäminen sekä hiilineutraaliuden edistäminen esimerkiksi vähähiilisen rakentamisen kautta. Lakia ei tulisi jäykistää kirjaamalla siihen velvoittavasti aiemmin vapaaehtoisuuteen pohjautuvia toimintatapoja. Esimerkiksi kaupunkiseututasoisen suunnittelun tärkeys on hyvä tunnistaa, mutta lakisäätöisen ja pakollisen kaupunkiseutusunnitelman sisällyttäminen lakiin on perusteetonta. Toimintaympäristössä ei myöskään ole tapahtunut mitään sellaista muutosta, joka perustelisi sitä, miksi ELY-keskuksille palautettaisiin pitkälti niiden aiemmat kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämiseen liittyvät ohjaustehtävät.

C21-kaupunkien kaupunginjohtajat pitävät uudistukselle asetettuja tavoitteita esimerkiksi kaavamonopolin ja kaavahierarkian säilyttämisestä, kaavaprosessien sujuvuuden edistämisestä sekä kuntien maapolitiikan vahvistamisesta kannatettavina. Lausunnoille lähtenyt lakiesitys ei näitä tai muita hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita kuitenkaan lunasta.

C21-kaupunginjohtajien verkostoon kuuluvat Helsingin, Espoon, Tampereen, Vantaan, Oulun, Turun, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Kouvolan, Porin, Joensuun, Lappeenrannan, Hämeenlinnan, Vaasan, Rovaniemen, Seinäjoen, Mikkelin, Kotkan, Salon ja Porvoon kaupunginjohtajat. Kaupunginjohtajien pysyvä verkosto vahvistaa kaupunkipoliittista keskustelua ja kaupunkien yhteistä edunvalvontaa.

<https://www.espoo.fi/fi/uutiset/2021/09/c21-kaupunkien-kaupunginjohtajat-kaavoitus-ja-rakentamislakia-ei-tule-vieda-eteenpain-nykymuodossaan>